ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 25ης Ιουλίου 1991 *

Στην υπόθεση C-353/89,

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους Giuliano Marenco και René Barents, μέλη της Νομικής της Υπηρεσίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Guido Berardis, μέλος της Νομικής της Υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg, Λουξεμβούργο,

προσφεύγουσα,

κατά

Βασιλείου των Κάτω Χωρών, εκπροσωπουμένου από τους A. Bos και J. W. de Zwaan, νομικό σύμβουλο και βοηθό νομικό σύμβουλο αντιστοίχως του Υπουργείου Εξωτερικών, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο την πρεσβεία των Κάτω Χωρών, 5, rue C. M. Spoo,

καθού,

που έχει ως αντικείμενο να διαπιστωθεί ότι το Βασίλειο των Κάτω Χωρών, εξασφαλίζοντας σε μία ολλανδική επιχείρηση το σύνολο ή μέρος των παραγγελιών των ολλανδικών κρατικών ραδιοτηλεοπτικών οργανισμών και θέτοντας περιορισμούς στην αναμετάδοση στις Κάτω Χώρες των προγραμμάτων άλλων κρατών μελών που περιέχουν διαφημίσεις ειδικά προοριζόμενες για το ολλανδικό κοινό,παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 59 της Συνθήκης ΕΟΚ,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους G. F. Mancini, πρόεδρο τμήματος, εκτελούντα χρέη προέδρου, T. F. O'Higgins, J. C. Moitinho de Almeida, G. C. Rodríguez Iglesias, M. Díez de Vesasco, προέδρους τμήματος, Sir Gordon Slynn, K. N. Κακούρη, R. Joliet, F. A. Schockweiler, F. Grévisse και M. Zuleeg, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: G. Tesauro
γραμματέας: J.-G. Giraud

έχοντας υπόψη την έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση,

αφού άκουσε τις προφορικές αναπτύξεις των διαδίκων κατά τη συνεδρίαση της 21ης Φεβρουαρίου 1991, κατά την οποία η Ολλανδική Κυβέρνηση εκπροσωπήθηκε από τους J. W. de Zwaan και T. Heukels,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 18ης Απριλίου 1991,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με δικόγραφο που κατατέθηκε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 17 Νοεμβρίου 1989, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων άσκησε, δυνάμει του άρθρου 169 της Συνθήκης ΕΟΚ, προσφυγή με την οποία ζητείται να διαπιστωθεί ότι το Βασίλειο των Κάτω Χωρών, εξασφαλίζοντας σε μία ολλανδική επιχείρηση το σύνολο ή μέρος των παραγγελιών των ολλανδικών κρατικών ραδιοτηλεοπτικών οργανισμών και θέτοντας περιορισμούς στην αναμετάδοση στις Κάτω Χώρες των προγραμμάτων άλλων κρατών μελών που περιέχουν διαφημίσεις ειδικά προοριζόμενες για το ολλανδικό κοινό, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 59 της Συνθήκης ΕΟΚ.

2 Η Επιτροπή βάλλει κατά δύο μέτρων ανεξαρτήτων μεταξύ τους: το πρώτο έχει σχέση με την επιβαλλόμενη στους ημεδαπούς ραδιοτηλεοπτικούς σταθμούς που είναι εγκατε-

στημένοι στις Κάτω Χώρες υποχρέωση να αναθέτουν την παραγωγή του συνόλου ή μέρος των προγραμμάτων τους σε ολλανδική επιχείρηση· το δεύτερο έχει σχέση με τις προϋποθέσεις από τις οποίες εξαρτάται η καλωδιακή μετάδοση προγραμμάτων προερχομένων από άλλα κράτη μέλη, οσάκις τα προγράμματα αυτά περιέχουν διαφημίσεις προοριζόμενες ειδικά για το ολλανδικό κοινό. Τα δύο αυτά μέτρα περιέχονται στον ολλανδικό νόμο της 21ης Απριλίου 1987, που ρυθμίζει τα της παροχής προγραμμάτων ραδιοφωνίας και τηλεοράσεως, τα της καταβολής δικαιωμάτων για την παροχή υπηρεσιών ραδιοτηλεοράσεως και τα μέτρα για την ενίσχυση των δημοσιογραφικών οργάνων (ολλανδικό *Staatsblad* αριθ. 249 της 4.6.1987, στο εξής: Mediawet).

3 Σκοπός του Mediawet είναι η καθιέρωση ενός πολυφωνικού και μη εμπορικού συστήματος ραδιοφωνίας και τηλεοράσεως. Δυνάμει των άρθρων 31 και 34 του εν λόγω νόμου, ο χρόνος εκπομπής που διατίθεται για τη μετάδοση προγραμμάτων στο εθνικό ραδιοφωνικό ή τηλεοπτικό δίκτυο παραχωρείται από τον οργανισμό που είναι επιφορτισμένος με την εποπτεία της εφαρμογής του Mediawet, το Commissariaat voor de Media, ιδίως σε οργανισμούς ραδιοτηλεοπτικών μεταδόσεων, που είναι ενώσεις ακροατών ή τηλεθεατών, που έχουν νομική προσωπικότητα και αντιπροσωπεύουν τα κύρια ιδεολογικά ρεύματα της ολλανδικής κοινωνίας.

4 Οι οργανισμοί αυτοί είναι, καταρχήν, απόλυτα ελεύθεροι να παράγουν οι ίδιοι εκπομπές. Ωστόσο, έχουν την υποχρέωση, λιγότερο περιοριστική στην περίπτωση της τηλεοράσεως από ό,τι στην περίπτωση του ραδιοφώνου, να χρησιμοποιούν τα τεχνικά μέσα (στούντιο ηχογραφήσεων, εργαστήρια σκηνικών, τεχνικούς (...)] που διαθέτει μία ανώνυμη εταιρία ολλανδικού δικαίου, ο Nederlandse Omroepproduktie Bedrijf (στο εξής: Bedrijf).

5 Η εν λόγω υποχρέωση προβλέπεται στο άρθρο 61 του Mediawet. Σύμφωνα με την εν λόγω διάταξη:

« Προκειμένου να εξασφαλιστεί η διατήρηση των μέσων παραγωγής, οι οργανισμοί στους οποίους έχει χορηγηθεί χρόνος εκπομπής στο εθνικό δίκτυο οφείλουν να δαπανούν κάθε έτος για υπηρεσίες παρεχόμενες από τον Bedrijf το σύνολο των ποσών που τίθεται στη διάθεσή τους κατ' εφαρμογή των άρθρων 101 και 102 όσον αφορά την παραγωγή ραδιοφωνικών προγραμμάτων και ένα ποσοστό καθοριζόμενο με διάταγμα όσον αφορά την παραγωγή τηλεοπτικών προγραμμάτων. »

6 Τα άρθρα 101 και 102 στα οποία αναφέρεται η εν λόγω διάταξη αφορούν κυρίως την καταβολή δικαιωμάτων για ραδιοτηλεοπτικές υπηρεσίες με τα οποία βαρύνονται οι ακροατές ή τηλεθεατές και τα οποία το Commissariaat voor de Media εκχωρεί στους ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς.

7 Εξάλλου, το άρθρο 154 του Mediawet διευκρινίζει ότι, όσον αφορά την τηλεόραση, το ποσοστό στο οποίο αναφέρεται το άρθρο 61 καθορίζεται σε 75 %.

8 Το δεύτερο από τα βαλλόμενα από την Επιτροπή μέτρα περιέχεται στο άρθρο 66 του Mediawet. Το εν λόγω άρθρο αφορά τη μετάδοση, στις Κάτω Χώρες, μέσω του δικτύου ραδιοτηλεοπτικής διανομής, ραδιοφωνικών ή τηλεοπτικών προγραμμάτων που εκπέμπονται από την αλλοδαπή. Ορίζει ότι:

« 1. Η διαχειριζόμενη δίκτυο τηλεοπτικής μεταδόσεως επιχείρηση μπορεί:

α) να μεταδίδει τα προγράμματα που προβάλλονται από αλλοδαπούς ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς με τη βοήθεια πομπού και των οποίων η λήψη, τον περισσότερο καιρό, είναι δυνατή απευθείας στη ζώνη που εξυπηρετείται από το καλωδιακό δίκτυο με τη χρησιμοποίηση συνήθους ατομικής κεραίας, σε ποιοτικό επίπεδο γενικώς ικανοποιητικό·

β) να μεταδίδει προγράμματα πέραν των αναφερομένων υπό το στοιχείο α τα οποία εκπέμπονται από αλλοδαπό ραδιοτηλεοπτικό οργανισμό ή από σύνολο τέτοιων οργανισμών ως ραδιοτηλεοπτικά προγράμματα, σύμφωνα με την εφαρμοστέα στη χώρα εκπομπής νομοθεσία. Αν τα προγράμματα αυτά περιέχουν διαφημιστικά μηνύματα, η μετάδοσή τους επιτρέπεται μόνον υπό τον όρον ότι τα εν λόγω μηνύματα παράγονται από χωριστό νομικό πρόσωπο, μπορεί να διαγνωσθεί σαφώς ότι πρόκειται για διαφημίσεις και διαχωρίζονται με σαφήνεια από άλλα μέρη του προγράμματος και δεν μεταδίδονται την Κυριακή, ότι η διάρκεια των εν λόγω μηνυμάτων δεν ξεπερνά το 5 % του χρησιμοποιουμένου χρόνου εκπομπής, ότι ο οικείος ραδιοτηλεοπτικός οργανισμός ανταποκρίνεται στις διατάξεις του άρθρου 55, παράγραφος 1, και ότι τα προκύπτοντα έσοδα διατίθενται καθ' ολοκληρίαν στην παραγωγή προγραμμάτων. Ωστόσο, αν οι όροι αυτοί δεν τηρούνται, η μετάδοση του εν λόγω προγράμματος επιτρέπεται επίσης εφόσον τα διαφημιστικά μηνύματα που περιέχει δεν προορίζονται ειδικά για το ολλανδικό κοινό·

...

2. Για τους σκοπούς εφαρμογής της διατάξεως της παραγράφου 1, στοιχείο β, τα διαφημιστικά μηνύματα θεωρείται εν πάση περιπτώσει ότι απευθύνονται ιδίως στο ολλανδικό κοινό στην περίπτωση που μεταδίδονται κατά τη διάρκεια ή αμέσως μετά από εκπομπές με ολλανδικούς υποτίτλους ή σε ολλανδική γλώσσα.

3. Ο αρμόδιος υπουργός μπορεί να επιτρέπει παρέκκλιση από την απαγόρευση της παραγράφου 1, στοιχείο β, όσον αφορά τα ραδιοφωνικά προγράμματα που εκπέμπονται στο Βέλγιο και προορίζονται για το φλαμανδόφωνο κοινό του Βελγίου. »

9 Το άρθρο 55, παράγραφος 1, στο οποίο αναφέρεται η εν λόγω διάταξη, προβλέπει ότι, καταρχήν, « οι οργανισμοί στους οποίους έχει παραχωρηθεί χρόνος εκπομπής δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιούνται προκειμένου να καταστεί δυνατό σε τρίτους να πραγματοποιούν κέρδη (...) ».

10 Στην έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση εκτίθενται διεξοδικά τα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως, τα της εξελίξεως της διαδικασίας καθώς και οι ισχυρισμοί και τα επιχειρήματα των διαδίκων. Τα στοιχεία αυτά της δικογραφίας δεν επαναλαμβάνονται στη συνέχεια παρά μόνο καθόσον αυτό είναι αναγκαίο για τη συλλογιστική του Δικαστηρίου.

Ως προς το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 59 της Συνθήκης

11 Η Επιτροπή φρονεί ότι τα δύο τεθέντα σε εφαρμογή από το Βασίλειο των Κάτω Χωρών μέτρα συνιστούν παραβίαση της αρχής της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών που καθιερώνεται στο άρθρο 59 της Συνθήκης. Αντίθετα, η Ολλανδική Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι τα εν λόγω μέτρα είναι απολύτως δικαιολογημένα.

12 Δεδομένου, επομένως, ότι το πεδίο εφαρμογής του ανωτέρω άρθρου αποτελεί αντικείμενο διαφωνίας, επιβάλλεται ο καθορισμός του περιεχομένου του καθώς και των ορίων του.

13 Στο πρώτο εδάφιο του άρθρου 59 ορίζεται ότι οι περιορισμοί της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών στο εσωτερικό της Κοινότητας καταργούνται προοδευτικώς κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου όσον αφορά τους υπηκόους των κρατών μελών που είναι εγκατεστημένοι σε κράτος της Κοινότητας άλλο από εκείνο του αποδέκτη της παροχής.

14 Όπως προκύπτει από πάγια νομολογία (βλ., προσφάτως, αποφάσεις της 26ης Φεβρουαρίου 1991, C-154/89, Επιτροπή κατά Γαλλίας, Συλλογή 1991, σ. I-659, σκέψη 12· C-180/89, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 1991, σ. I-709, σκέψη 15, και C-198/89, Επιτροπή κατά Ελλάδος, σκέψη 16, Συλλογή 1991, σ. I-727), το άρθρο 59 της Συνθήκης επιβάλλει, κατά πρώτον, την κατάργηση οποιωνδήποτε διακρίσεων εις βάρος των παρεχόντων υπηρεσίες προσώπων, συνεπεία της ιθαγενείας τους ή του γεγονότος ότι είναι εγκατεστημένα σε κράτος μέλος άλλο από εκείνο όπου πρέπει να παρασχεθεί η υπηρεσία.

15 Όπως επισήμανε το Δικαστήριο στην απόφασή του της 26ης Απριλίου 1988, υπόθεση 352/85, Bond van Adverteerders (Συλλογή 1988, σ. 2085, σκέψεις 32 και 33), εθνικές ρυθμίσεις που δεν έχουν αδιακρίτως εφαρμογή στις παροχές υπηρεσιών ανεξαρτήτως της προελεύσεώς τους συμβιβάζονται με το κοινοτικό δίκαιο μόνον αν μπορούν να υπαχθούν σε ρητή διάταξη περί εξαιρέσεως, όπως το άρθρο 56 της Συνθήκης. Από την εν λόγω απόφαση προκύπτει επίσης (σκέψη 34) ότι σκοποί οικονομικής φύσεως δεν μπορούν να στοιχειοθετούν λόγους δημοσίας τάξεως κατά την έννοια του εν λόγω άρθρου.

16 Ελλείψει εναρμονίσεως των σχετικών με την παροχή υπηρεσιών κανόνων, ήτοι συστήματος ισοτιμίας, εμπόδια στην ελευθερία που εξασφαλίζεται από τη Συνθήκη στον εν λόγω τομέα μπορούν, δευτερευόντως, να προέρχονται από την εφαρμογή εθνικών ρυθμίσεων, οι οποίες επηρεάζουν κάθε πρόσωπο εγκατεστημένο στο εθνικό έδαφος, επί προσώπων παρεχόντων υπηρεσίες που είναι εγκατεστημένα στο έδαφος άλλου κράτους μέλους, τα οποία πρέπει να συμμορφώνονται προς τις διατάξεις της νομοθεσίας του κράτους αυτού.

17 Όπως συνάγεται από πάγια νομολογία (βλ., προσφάτως, αποφάσεις της 26ης Φεβρουαρίου 1991, Επιτροπή κατά Γαλλίας, προαναφερθείσα, σκέψη 15· Επιτροπή κατά Ιταλίας, προαναφερθείσα, σκέψη 18· και Επιτροπή κατά Ελλάδος, προαναφερθείσα, σκέψη 18), τέτοιου είδους εμπόδια εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 59, εφόσον η εφαρμογή της εθνικής νομοθεσίας επί των παρεχόντων υπηρεσίες αλλοδαπών προσώπων δεν δικαιολογείται από επιτακτικούς λόγους γενικού συμφέροντος ή

οι ανάγκες τις οποίες τείνει να καλύψει η εν λόγω νομοθεσία καλύπτονται ήδη από τους κανόνες στους οποίους υπόκεινται τα εν λόγω πρόσωπα στο κράτος μέλος όπου είναι εγκατεστημένα.

18 Μεταξύ των επιτακτικών λόγων γενικού συμφέροντος που έχουν αναγνωριστεί από το Δικαστήριο είναι οι διέποντες τα διάφορα επαγγέλματα κανόνες που σκοπό έχουν να προστατεύσουν τους αποδέκτες των υπηρεσιών (απόφαση της 18ης Ιανουαρίου 1979, 110/78 και 111/78, Van Wesemael, Jurispr. 1979, σ. 35, σκέψη 28), η προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας (απόφαση της 18ης Μαρτίου 1980, 62/79, Coditel, Jurispr. 1980, σ. 881), η προστασία των εργαζομένων (απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 1981, 279/80, Webb, Συλλογή 1981, σ. 3305, σκέψη 19· απόφαση της 3ης Φεβρουαρίου 1982, 62/81 και 63/81, Seco κατά Evi, Συλλογή 1982, σ. 223, σκέψη 14· απόφαση της 27ης Μαρτίου 1990, C-113/89, Rush Portuguesa, Συλλογή 1990, σ. I-1417, σκέψη 18), η προστασία των καταναλωτών (αποφάσεις της 4ης Δεκεμβρίου 1986, 220/83, Επιτροπή κατά Γαλλίας, Συλλογή 1986, σ. 3663, σκέψη 20· 252/83, Επιτροπή κατά Δανίας, Συλλογή 1986, σ. 3713, σκέψη 20· 205/84, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλογή 1986, σ. 3755, σκέψη 30· 206/84, Επιτροπή κατά Ιρλανδίας, Συλλογή 1986, σ. 3817, σκέψη 20· αποφάσεις της 26ης Φεβρουαρίου 1991, Επιτροπή κατά Ιταλίας, προαναφερθείσα, σκέψη 20, και Επιτροπή κατά Ελλάδος, προπαρατεθείσα, σκέψη 21), η διατήρηση της εθνικής ιστορικής και καλλιτεχνικής κληρονομιάς (απόφαση της 26ής Φεβρουαρίου 1991, Επιτροπή κατά Ιταλίας, προπαρατεθείσα, σκέψη 20), η αξιοποίηση των αρχαιολογικών, ιστορικών και καλλιτεχνικών θησαυρών και η καλύτερη δυνατή διάδοση των γνώσεων σχετικά με την καλλιτεχνική και πολιτιστική κληρονομιά μιας χώρας (αποφάσεις της 26ης Φεβρουαρίου 1991, Επιτροπή κατά Γαλλίας, προαναφερθείσα, σκέψη 17, και Επιτροπή κατά Ελλάδος, προαναφερθείσα, σκέψη 21).

19 Τέλος, σύμφωνα με πάγια νομολογία, η εφαρμογή των εθνικών ρυθμίσεων επί των παρεχόντων υπηρεσίες προσώπων που είναι εγκατεστημένα σε άλλα κράτη μέλη πρέπει να είναι ικανή να εξασφαλίσει την πραγματοποίηση του επιδιωκομένου σκοπού και να μη βαίνει πέραν αυτού που είναι αναγκαίο για την επίτευξη του σκοπού αυτού· με άλλα λόγια, πρέπει το ίδιο αποτέλεσμα να μη μπορεί να επιτευχθεί δια της εφαρμογής λιγότερο περιοριστικών κανόνων (βλ., προσφάτως, τις αποφάσεις της 26ης Φεβρουαρίου 1991, Επιτροπή κατά Γαλλίας, προαναφερθείσα, σκέψεις 14 και 15· Επιτροπή κατά Ιταλίας, προαναφερθείσα, σκέψεις 17 και 18· Επιτροπή κατά Ελλάδος, προαναφερθείσα, σκέψεις 18 και 19).

20 Αυτές είναι οι αρχές υπό το πρίσμα των οποίων πρέπει να εξεταστεί, πρώτον, η υποχρέωση που επιβάλλεται με το άρθρο 61 του Mediawet στους ημεδαπούς ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς να χρησιμοποιούν τα τεχνικά μέσα του Bedrijf για την παραγωγή των ραδιοφωνικών ή τηλεοπτικών προγραμμάτων τους και, δεύτερον, οι προϋποθέσεις που επιβάλλει το άρθρο 66 του Mediawet προκειμένου για τη μετάδοση στις Κάτω Χώρες διαφημιστικών μηνυμάτων περιεχομένων σε ραδιοφωνικά ή τηλεοπτικά προγράμματα που εκπέμπονται από άλλα κράτη μέλη.

Επί της υποχρεώσεως, απόλυτης ή μερικής, χρησιμοποιήσεως των τεχνικών μέσων του Bedrijf για την παραγωγή ραδιοφωνικών ή τηλεοπτικών προγραμμάτων

21 Η Επιτροπή βάλλει κατά του άρθρου 61 του Mediawet, ισχυριζόμενη ότι η εν λόγω διάταξη εμποδίζει τις εγκατεστημένες σε άλλα κράτη μέλη επιχειρήσεις να παρέχουν τις υπηρεσίες τους για την παραγωγή ραδιοφωνικών προγραμμάτων στους ημεδαπούς ραδιοφωνικούς σταθμούς που είναι εγκατεστημένοι στις Κάτω Χώρες και περιορίζει στο 25 % τις δυνατότητές τους να παρέχουν τις υπηρεσίες τους στους εν λόγω οργανισμούς για την παραγωγή τηλεοπτικών προγραμμάτων.

22 Πρέπει να επισημανθεί καταρχάς ότι το καθιερούμενο με το άρθρο 61 του Mediawet σύστημα οδηγεί πράγματι σε περιορισμό της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών στο εσωτερικό της Κοινότητας κατά την έννοια του άρθρου 59 της Συνθήκης.

23 Πράγματι, το γεγονός ότι επιβάλλεται σε όλους τους ημεδαπούς ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς που είναι εγκατεστημένοι σε κράτος μέλος η υποχρέωση να χρησιμοποιούν εν όλω ή εν μέρει τα τεχνικά μέσα που προσφέρονται από ημεδαπή επιχείρηση εμποδίζει τους εν λόγω οργανισμούς ή, εν πάση περιπτώσει, περιορίζει τις δυνατότητές τους να κάνουν χρήση των υπηρεσιών επιχειρήσεων εγκατεστημένων σε άλλα κράτη μέλη. Επομένως, η επιβολή της εν λόγω υποχρεώσεως έχει προστατευτικό αποτέλεσμα υπέρ επιχειρήσεως παρέχουσας υπηρεσίες που είναι εγκατεστημένη στο εθνικό έδαφος και, κατά το ίδιο μέτρο, αποβαίνει εις βάρος των επιχειρήσεων της ιδίας κατηγορίας που είναι εγκατεστημένες σε άλλα κράτη μέλη.

24 Η Ολλανδική Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι το προτιμησιακό αυτό καθεστώς έχει εξίσου περιοριστικά αποτελέσματα για τις παρέχουσες υπηρεσίες επιχειρήσεις, πλην του Bedrijf, που είναι εγκατεστημένες στις Κάτω Χώρες, και για τις επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες στα άλλα κράτη μέλη.

25 Εν πάση περιπτώσει, το γεγονός αυτό δεν θέτει το προτιμησιακό καθεστώς υπέρ του Bedrijf εκτός του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 59 της Συνθήκης. Άλλωστε, δεν είναι αναγκαίο όλες οι επιχειρήσεις ενός κράτους μέλους να τυγχάνουν ευνοϊκής μεταχειρίσεως έναντι των αλλοδαπών επιχειρήσεων. Αρκεί το ισχύον προτιμησιακό καθεστώς να ευνοεί μία ημεδαπή επιχείρηση παροχής υπηρεσιών.

26 Η Ολλανδική Κυβέρνηση προβάλλει επίσης ότι είναι ανάγκη να εξασφαλιστεί μία ομαλή μετάβαση από το προηγούμενο σύστημα ραδιοτηλεοπτικών μεταδόσεων, στα πλαίσια του οποίου τα αναγκαία για την παραγωγή των προγραμμάτων τεχνικά μέσα ανήκαν στον δημόσιο τομέα, σε ένα σύστημα ελεύθερου ανταγωνισμού. Κατά την Ολλανδική Κυβέρνηση, επιβαλλόταν, πρώτον, να διασφαλιστούν τα όσα είχαν κατακτηθεί στον πολιτιστικό τομέα κατά την προηγούμενη περίοδο και, δεύτερον, να αποφευχθεί η πτώχευση του Bedrijf και οι μαζικές απολύσεις. Ωστόσο, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η εν λόγω Κυβέρνηση ανήγγειλε ότι η υπό συζήτηση υποχρέωση καταργήθηκε από 1ης Ιανουαρίου 1991 όσον αφορά την παραγωγή τηλεοπτικών προγραμμάτων και επρόκειτο να καταργηθεί από 1ης Ιανουαρίου 1992 όσον αφορά την παραγωγή ραδιοφωνικών προγραμμάτων.

27 Σχετικά με το επιχείρημα που αναφέρεται στην ανάγκη εξασφαλίσεως μιας σταδιακής μεταβάσεως σε ένα σύστημα ελεύθερου ανταγωνισμού, υπενθυμίζεται ότι η προβλεπόμενη από τη Συνθήκη μεταβατική περίοδος εξέπνευσε στις 31 Δεκεμβρίου 1969 και ότι οι επιταγές του άρθρου 59 της Συνθήκης απέκτησαν άμεση και άνευ όρων ισχύ κατά το πέρας της εν λόγω περιόδου (βλ. την απόφαση της 18ης Ιανουαρίου 1979, Van Wesemael, προαναφερθείσα, σκέψη 26). Επομένως, δεν μπορεί να επιτραπεί σε εθνικό νομοθέτη να θεσπίσει νέες προθεσμίες.

28 Όσον αφορά τις πρόσφατες προσαρμογές του βαλλομένου προτιμησιακού καθεστώτος, δεν αρκούν για να μεταβάλουν τις ανωτέρω εκτιμήσεις. Αφενός, η επιβαλλόμενη από τον Mediawet υποχρέωση εξακολουθεί να υφίσταται όσον αφορά την παραγωγή ραδιοφωνικών προγραμμάτων. Αφετέρου, κατά πάγια νομολογία (βλ., προσφάτως, αποφάσεις της 30ής Μαΐου 1991, C-361/88, Επιτροπή κατά Γερμανίας, σκέψη 31, και C-59/89, σκέψη 35, Συλλογή 1991, σ. I-2607), το αντικείμενο προσφυγής ασκηθείσας βάσει του άρθρου 169 της Συνθήκης καθορίζεται με την αιτιολογημένη γνώμη της Επιτροπής και, ακόμη και αν η παράβαση εκλείψει μετά το πέρας της καθοριζομένης στο δεύτερο εδάφιο του εν λόγω άρθρου προθεσμίας, η συνέχιση της διαδικασίας διατηρεί τη σημασία της προκειμένου να αποδειχθεί η ευθύνη που ενδέχεται να βαρύνει ένα κράτος μέλος έναντι άλλων κρατών μελών, της Κοινότητας ή ιδιωτών συνεπεία της παραβάσεώς του.

29 Η Ολλανδική Κυβέρνηση υποστηρίζει επίσης ότι αποκλίσεις από το άρθρο 59 επιτρέπονται οσάκις δικαιολογούνται από το γενικό συμφέρον. Αναφέρει σχετικώς ότι οι υπό συζήτηση περιορισμοί δικαιολογούνται από επιταγές συναρτώμενες προς την πολιτιστική πολιτική της στον τομέα των οπτικοακουστικών μέσων. Εξηγεί ότι η εν

λόγω πολιτική αποσκοπεί στη διασφάλιση της ελευθερίας εκφράσεως των διαφόρων τάσεων ιδίως κοινωνικών, πολιτιστικών, θρησκευτικών ή φιλοσοφικών που είναι παρούσες στις Κάτω Χώρες, όπως αυτή πρέπει να μπορεί να ασκείται στον τύπο, στο ραδιόφωνο ή στην τηλεόραση. Υπενθυμίζει ότι ο Bedrijf, θέτοντας στη διάθεση των διαφόρων ημεδαπών ραδιοτηλεοπτικών οργανισμών τεχνικά μέσα, επιτρέπει τη διατήρηση της πολυφωνίας και του μη εμπορικού χαρακτήρα των ολλανδικών οπτικοακουστικών μέσων. Προσθέτει ότι ο Bedrijf επιτελεί επίσης πολιτιστικές λειτουργίες, όπως η διαχείριση αρχείου ηχογραφήσεων, η διατήρηση ταινιοθήκης ή η διατήρηση ορχήστρας ή χορωδιών. Λόγοι δε αναγόμενοι στην άσκηση πολιτιστικής πολιτικής, όπως οι προαναφερθέντες, πρέπει να κατατάσσονται μεταξύ των λόγων γενικού συμφέροντος που μπορούν να δικαιολογήσουν περιοριστικά μέτρα, μολονότι τα τελευταία είναι οικονομικής φύσεως.

30 Με την έννοια αυτή, μία πολιτιστική πολιτική μπορεί ασφαλώς να αποτελεί επιτακτικό λόγο γενικού συμφέροντος δικαιολογούντα περιορισμό της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών. Πράγματι, η διατήρηση της πολυφωνίας την οποία επιζητεί να εξασφαλίσει η πολιτική αυτή της Ολλανδικής Κυβερνήσεως συνδέεται προς την ελευθερία εκφράσεως, όπως αυτή προστατεύεται από το άρθρο 10 της Συμβάσεως περί Προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, που συγκαταλέγεται μεταξύ των θεμελιωδών δικαιωμάτων που εξασφαλίζονται στο πλαίσιο της κοινοτικής έννομης τάξεως (απόφαση της 14ης Μαΐου 1974, 4/73, Nold, Jurispr. 1974, σ. 491, σκέψη 13).

31 Ωστόσο, υποχρεώνοντας τους ημεδαπούς τηλεοπτικούς οργανισμούς που αντιπροσωπεύουν τις κοινωνικές, πολιτιστικές, θρησκευτικές ή φιλοσοφικές τάσεις της ολλανδικής κοινωνίας να αναθέτουν εν όλω ή εν μέρει την παραγωγή των εκπομπών τους σε ημεδαπή επιχείρηση, το Βασίλειο των Κάτω Χωρών ενεργεί εκτός των ορίων που καθορίζονται από τον επιδιωκόμενο σκοπό, ήτοι την προστασία της ελευθερίας εκφράσεως. Πράγματι, η πολυφωνία στον τομέα των οπτικοακουστικών μέσων ενός κράτους μέλους ουδόλως επηρεάζεται από το γεγονός ότι οι διάφοροι ημεδαποί ραδιοτηλεοπτικοί οργανισμοί έχουν τη δυνατότητα να ζητούν την παροχή υπηρεσιών από επιχειρήσεις εγκατεστημένες σε άλλα κράτη μέλη. Όπως ορθώς παρατήρησε η Επιτροπή, αν οι εν λόγω ραδιοτηλεοπτικοί οργανισμοί έχουν πράγματι συμφέρον να απευθύνονται στον Bedrijf, δεν είναι ανάγκη να τους επιβάλλεται σχετική υποχρέωση.

32 Εξάλλου, όπως αναγνωρίζει η ίδια η Ολλανδική Κυβέρνηση, η εκπλήρωση των ανατεθειμένων στο Bedrijf σκοπών πολιτιστικής φύσεως χρηματοδοτείται εξ ολοκλήρου από το κράτος. Επομένως, οι σκοποί αυτοί δεν έχουν σχέση με την επιβαλλόμενη στους ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς υποχρέωση να δαπανούν το σύνολο ή μέρος των οικονομικών τους μέσων έναντι των υπηρεσιών του Bedrijf, ως εκ τούτου δε δεν μπορούν να τη δικαιολογήσουν.

33 Η Ολλανδική Κυβέρνηση αναφέρθηκε στη συνέχεια στο άρθρο 90 της Συνθήκης. Από την εν λόγω διάταξη συνάγει ότι τα κράτη μέλη μπορούν, στο έδαφός τους, να εξαιρούν ορισμένες οικονομικές δραστηριότητες από τον ελεύθερο ανταγωνισμό. Στο πλαίσιο του ολλανδικού συστήματος οπτικοακουστικών μέσων, η παραχώρηση μονοπωλίου δικαιολογείται από τους προεκτεθέντες λόγους γενικού συμφέροντος, που είναι η διατήρηση της πολυφωνίας στα μέσα μαζικής ενημερώσεως, το συμφέρον των ημεδαπών ραδιοτηλεοπτικών οργανισμών να έχουν στη διάθεσή τους τεχνικά μέσα ποιότητας και η εκ μέρους του Bedrijf εκπλήρωση μη αποδοτικών σκοπών πολιτιστικής φύσεως.

34 Επ' αυτού αρκεί να σημειωθεί ότι, όπως προκύπτει από την απόφαση της 19ης Μαρτίου 1991, C-202/88, Γαλλία κατά Επιτροπής (Συλλογή 1991, σ. I-1223, σκέψη 22), μολονότι το άρθρο 90 εξυπονοεί την ύπαρξη επιχειρήσεων στις οποίες έχουν παραχωρηθεί ορισμένα ειδικά και αποκλειστικά δικαιώματα, αυτό ωστόσο δεν σημαίνει ότι όλα τα ειδικά και αποκλειστικά δικαιώματα συμβιβάζονται οπωσδήποτε με τη Συνθήκη. Τούτο εξαρτάται από τους διάφορους κανόνες στους οποίους παραπέμπει το άρθρο 90, παράγραφος 1.

35 Κατά συνέπεια, προκειμένου να κριθεί εάν ένα κράτος μέλος μπορεί να εξαιρέσει την παροχή ορισμένων υπηρεσιών από τον κανόνα του ελεύθερου ανταγωνισμού πρέπει να καθοριστεί αν οι με τον τρόπο αυτό προκύπτοντες περιορισμοί στην ελευθερία παροχής υπηρεσιών μπορούν να δικαιολογηθούν από τους προαναφερθέντες λόγους γενικού συμφέροντος (σκέψεις 17 και 18).

36 Όμως, όπως αναφέρθηκε ανωτέρω (σκέψεις 31 και 32), κανένας λόγος γενικού συμφέροντος δεν δικαιολογεί, στην προκειμένη περίπτωση, την ισχύ του προνομιακού καθεστώτος που παραχώρησαν στον Bedrijf οι ολλανδικές αρχές.

37 Επομένως, διαπιστώνεται ότι το Βασίλειο των Κάτω Χωρών, υποχρεώνοντας τους οργανισμούς στους οποίους έχει παραχωρηθεί χρόνος εκπομπής στο εθνικό ραδιοτηλεοπτικό δίκτυο να δαπανούν έναντι παροχής υπηρεσιών εκ μέρους του Bedrijf το σύνολο των τιθεμένων στη διάθεσή τους ποσών για την παραγωγή ραδιοφωνικών προγραμμάτων και ένα ποσοστό καθοριζόμενο με διάταγμα για την παραγωγή προγραμμάτων τηλεοράσεως, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 59 της Συνθήκης.

Ως προς τους όρους που διέπουν τη μετάδοση στις Κάτω Χώρες διαφημιστικών μηνυμάτων που περιέχονται σε ραδιοφωνικά ή τηλεοπτικά προγράμματα εκπεμπόμενα από άλλα κράτη μέλη

38 Όσον αφορά τους επιβαλλόμενους με το άρθρο 66, παράγραφος 1, στοιχείο β, δεύτερη περίοδος, του Mediawet όρους προκειμένου για τη μετάδοση στις Κάτω Χώρες διαφημιστικών μηνυμάτων περιεχομένων στα ραδιοτηλεοπτικά προγράμματα που εκπέμπονται από το εξωτερικό, διαπιστώνεται εκ προοιμίου ότι οι εν λόγω όροι περιέχουν διττό περιορισμό της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών. Αφενός, εμποδίζουν τις διαχειριζόμενες το ραδιοτηλεοπτικό δίκτυο επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες σε ορισμένο κράτος μέλος να μεταδίδουν ραδιοφωνικά ή τηλεοπτικά προγράμματα που εκπέμπονται από άλλα κράτη μέλη, τα οποία δεν ανταποκρίνονται στους όρους αυτούς. Αφετέρου, περιορίζουν τις δυνατότητες των σταθμών που είναι εγκατεστημένοι σε άλλα κράτη μέλη να προγραμματίζουν για διαφημιστές εγκατεστημένους ιδίως στο κράτος λήψεως διαφημιστικά μηνύματα απευθυνόμενα ειδικώς στο κοινό του εν λόγω κράτους.

39 Όπως ορθώς επισήμανε η Επιτροπή, οι προβλεπόμενοι στο άρθρο 66 του Mediawet όροι υπάγονται σε δύο διαφορετικές κατηγορίες. Υπάρχουν, καταρχάς, όροι που συνάπτονται προς τη δομή των σταθμών εκπομπής: οι τελευταίοι πρέπει να αναθέτουν τη διαφήμιση σε νομικό πρόσωπο ανεξάρτητο από τους προμηθευτές προγραμμάτων· πρέπει να διαθέτουν το σύνολο των εσόδων τους από διαφημίσεις για την παραγωγή προγραμμάτων· δεν μπορούν να επιτρέπουν σε τρίτους να πραγματοποιούν κέρδη. Εξάλλου, υπάρχουν προϋποθέσεις που αφορούν τη διαφήμιση αυτή καθαυτή: πρέπει να είναι σαφές ότι πρόκειται για διαφήμιση, τούτη δε πρέπει να διαχωρίζεται σαφώς από τα άλλα μέρη του προγράμματος· δεν δύναται να υπερβαίνει το 5 % του χρόνου εκπομπής· δεν μπορεί να μεταδίδεται τις Κυριακές. Επομένως, οι εν λόγω όροι πρέπει να εξεταστούν χωριστά.

A — *Ως προς τους όρους που έχουν σχέση με τη δομή των ραδιοφωνικών οργανισμών που είναι εγκατεστημένοι σε άλλα κράτη μέλη*

40 Προκειμένου για τους όρους που έχουν σχέση με τη δομή των ραδιοφωνικών οργανισμών που είναι εγκατεστημένοι σε άλλα κράτη μέλη, η Ολλανδική Κυβέρνηση εξηγεί ότι αυτοί είναι ταυτόσημοι με τους όρους που πρέπει να πληρούν οι ολλανδικοί ραδιοφωνικοί οργανισμοί. Συγκεκριμένα, ο όρος κατά τον οποίο απατείται τα διαφημιστικά μηνύματα να παράγονται από νομικό πρόσωπο διαφορετικό από τους παραγωγούς προγραμμάτων αντιστοιχεί στην επιβαλλόμενη από τον Mediawet στους εθνικούς οργανισμούς απαγόρευση μεταδόσεως εμπορικών διαφημίσεων, το δικαίωμα μεταδόσεως των οποίων ανήκει αποκλειστικά στον οργανισμό τηλεοπτικής διαφημίσεως (ο Stichting Etherreclace, στο εξής: STER). Η επιβαλλόμενη στους εκπέμποντες από

άλλα κράτη μέλη σταθμούς υποχρέωση να μην επιτρέπουν την πραγματοποίηση κερδών σε τρίτους αποσκοπεί στην εξασφάλιση του μη εμπορικού χαρακτήρα της ραδιοφωνίας, χαρακτήρα που ο Mediawet επιδιώκει να διατηρήσει για τους εθνικούς ραδιοφωνικούς οργανισμούς. Τέλος, ο σχετικός με τη διάθεση των εσόδων από τη διαφήμιση όρος, ότι αυτά πρέπει να διατίθενται αποκλειστικά για την παραγωγή προγραμμάτων, σκοπό έχει να προσφέρει στους εκπέμποντες οργανισμούς των άλλων κρατών μελών μέσα τουλάχιστον ισοδύναμα με εκείνα που υφίστανται στο εθνικό σύστημα, όπου το μεγαλύτερο τμήμα των εσόδων του STER από διαφημίσεις καλύπτει τα έξοδα λειτουργίας του ραδιοφώνου και της τηλεοράσεως.

41 Η Ολλανδική Κυβέρνηση προβάλλει ως λόγο δικαιολογούντα τους περιορισμούς αυτούς το γεγονός ότι έχουν ως σκοπό να αποτρέψουν την ύπαρξη υπέρμετρης επιρροής της διαφημίσεως στην κατάρτιση των προγραμμάτων, που θα μπορούσε να διακυβεύσει την επιτυχία της πολιτιστικής πολιτικής που εφαρμόζει η εν λόγω Κυβέρνηση στον τομέα των οπτικοακουστικών μέσων.

42 Επιβάλλεται ωστόσο η διαπίστωση ότι δεν υπάρχει κατ' ανάγκη σχέση μεταξύ μιας τέτοιας πολιτιστικής πολιτικής και των προϋποθέσεων που αφορούν τη δομή των αλλοδαπών ραδιοτηλεοπτικών οργανισμών. Προκειμένου να εξασφαλίσει την πολυφωνία στον τομέα των οπτικοακουστικών μέσων, η εθνική νομοθεσία ουδόλως είναι απαραίτητο να επιβάλλει στους ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς που είναι εγκατεστημένοι σε άλλα κράτη μέλη να ακολουθούν το ολλανδικό πρότυπο, οσάκις επιθυμούν να μεταδίδουν προγράμματα περιέχοντα διαφημιστικά μηνύματα απευθυνόμενα στο ολλανδικό κοινό. Προκειμένου να εξασφαλίσει την πολυφωνία την οποία επιθυμεί να διατηρήσει, η Ολλανδική Κυβέρνηση μπορεί κάλλιστα να περιοριστεί στην προσήκουσα διαρρύθμιση του καθεστώτος των οργανισμών που υπάγονται στη δικαιοδοσία της.

43 Επομένως, προϋποθέσεις αφορώσες τη δομή των αλλοδαπών οργανισμών ραδιοφωνίας δεν μπορούν να θεωρηθούν ως αντικειμενικά απαραίτητες για την εξυπηρέτηση του γενικού συμφέροντος που συνίσταται στη διατήρηση εθνικού ραδιοφωνικού και τηλεοπτικού συστήματος εξασφαλίζοντος την πολυφωνία.

B — *Ως προς τις προϋποθέσεις που αφορούν τα διαφημιστικά μηνύματα*

44 Κατά την Ολλανδική Κυβέρνηση, και σε αντίθεση προς τα υποστηριζόμενα από την Επιτροπή, ούτε η απαγόρευση μεταδόσεως διαφημιστικών μηνυμάτων ορισμένες ημέρες ούτε ο περιορισμός της διάρκειάς τους ούτε η επιβολή της υποχρεώσεως

σαφούς δηλώσεως του διαφημιστικού χαρακτήρα τους και διαχωρισμού τους από τα άλλα μέρη των προγραμμάτων ενέχουν διακρίσεις. Οι προσφερόμενες από τον STER υπηρεσίες υπόκεινται στους αυτούς περιορισμούς. Η Ολλανδική Κυβέρνηση αναφέρθηκε σχετικώς στο άρθρο 39 του Mediawet. Από τη διάταξη αυτή προκύπτει ότι το Commissariaat voor de Media παραχωρεί στον STER χρόνο εκπομπής που είναι διαθέσιμος στο εθνικό δίκτυο, ο χρόνος δε αυτός πρέπει να παραχωρείται κατά τρόπο που να εξασφαλίζει ότι τα προγράμματα των εθνικών ραδιοτηλεοπτικών οργανισμών δεν θα διακόπτονται. Τέλος, κατά το ίδιο άρθρο, δεν παρέχεται στον STER καθόλου χρόνος κατά τις Κυριακές.

45 Στο πλαίσιο αυτό,πρέπει να τονιστεί, καταρχάς, ότι είναι δυνατόν να δικαιολογούνται από επιτακτικούς λόγους γενικού συμφέροντος περιορισμοί στην εκπομπή διαφημιστικών μηνυμάτων, όπως η απαγόρευση διαφημίσεως ορισμένων προϊόντων ή η μετάδοση διαφημίσεων κατά ορισμένες ημέρες, ο περιορισμός της διάρκειας ή της συχνότητας των μηνυμάτων, οι περιορισμοί που σκοπό έχουν να επιτρέψουν στους ακροατές ή στους τηλεθεατές να μη συγχέουν την εμπορική διαφήμιση με άλλα μέρη του προγράμματος. Τέτοιου είδους περιορισμοί μπορούν, πράγματι, να επιβάλλονται προκειμένου να προστατεύουν τους καταναλωτές από τις υπερβολές της εμπορικής διαφημίσεως ή, στα πλαίσια μιας πολιτιστικής πολιτικής, προς διατήρηση της ποιότητας των εκπομπών σε ορισμένο επίπεδο.

46 Πρέπει επίσης να επισημανθεί ότι οι εν λόγω περιορισμοί αφορούν μόνο την αγορά των διαφημιστικών μηνυμάτων που απευθύνονται ειδικά στο ολλανδικό κοινό. Πρόκειται για την αγορά την οποία αφορούσε επίσης αποκλειστικά η απαγόρευση διαφημίσεως που περιέχεται στον Kabelregeling, απαγόρευση που οδήγησε στην υποβολή των προδικαστικών ερωτημάτων στο πλαίσιο της υποθέσεως Bond van Adverteerders (βλ. την απόφαση της 26ης Απριλίου 1988, προαναφερθείσα). Και όταν ακόμη τα διαφημιστικά μηνύματα αφορούν προϊόντα που μπορούν να καταναλωθούν στις Κάτω Χώρες, οι περιορισμοί ισχύουν μόνο στην περίπτωση κατά την οποία τα εν λόγω μηνύματα συνοδεύουν προγράμματα στην ολλανδική γλώσσα ή με ολλανδικούς υποτίτλους. Οι περιορισμοί αυτοί μπορούν να αρθούν προκειμένου για προγράμματα στην ολλανδική γλώσσα που εκπέμπονται στο Βέλγιο και απευθύνονται στο φλαμανδόφωνο βελγικό κοινό.

47 Σε αντίθεση προς τον Kabelregeling, οι διατάξεις του Mediawet στις οποίες αναφέρεται το εθνικό δικαστήριο δεν επιφυλάσσουν πλέον στον STER το σύνολο των εσόδων που προέρχονται από τα διαφημιστικά μηνύματα που απευθύνονται ειδικώς στο ολλανδικό κοινό. Ωστόσο, ρυθμίζοντας τη μετάδοση των μηνυμάτων αυτών, περιορίζουν τον ανταγωνισμό που θα μπορούσε να αντιμετωπίσει στην αγορά αυτή ο STER εκ μέρους των αλλοδαπών ραδιοτηλεοπτικών οργανισμών. Έτσι, οι εν λόγω διατάξεις έχουν ως αποτέλεσμα, καίτοι σε μικρότερο βαθμό απ' ό,τι ο Kabelregeling,

να προστατεύουν τα έσοδα του STER, κατά συνέπεια δε επιδιώκουν τον ίδιο σκοπό όπως και η προϊσχύσασα νομοθεσία. Όμως, όπως κρίθηκε στην απόφαση της 26ης Απριλίου 1988, Bond van Adverteerders (προαναφερθείσα, σκέψη 34), ο σκοπός αυτός δεν μπορεί να δικαιολογήσει περιορισμούς στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών.

48 Επομένως, πρέπει να διαπιστωθεί ότι το Βασίλειο των Κάτω Χωρών, απαγορεύοντας στους διαχειριζομένους ραδιοτηλεοπτικό δίκτυο διανομής που είναι εγκατεστημένοι στο έδαφός του να μεταδίδουν ραδιοφωνικά ή τηλεοπτικά προγράμματα που περιέχουν διαφημιστικά μηνύματα απευθυνόμενα ειδικώς στο ολλανδικό κοινό και τα οποία εκπέμπονται από ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς εγκατεστημένους στο έδαφος άλλου κράτους μέλους, εφόσον δεν πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις συναρτώμενες προς τη δομή των εν λόγω οργανισμών ή αφορώσες τα διαφημιστικά μηνύματα που περιέχονται στα προγράμματά τους και προορίζονται για το ολλανδικό κοινό, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 59 της Συνθήκης.

Επί των δικαστικών εξόδων

49 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος φέρει τα δικαστικά έξοδα. Επειδή το καθού ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

αποφασίζει:

1) Το Βασίλειο των Κάτω Χωρών, υποχρεώνοντας τους οργανισμούς στους οποίους έχει παραχωρηθεί χρόνος εκπομπής στο εθνικό ραδιοτηλεοπτικό δίκτυο να δαπανούν έναντι παροχής υπηρεσιών εκ μέρους του Bedrijf το σύνολο των τιθεμένων στη διάθεσή τους ποσών για την παραγωγή ραδιοφωνικών προγραμμάτων και ένα ποσοστό καθοριζόμενο με διάταγμα για την παραγωγή προγραμμάτων τηλεοράσεως και απαγορεύοντας στους διαχειριζομένους ραδιοτηλεοπτικό δίκτυο διανομής που είναι εγκατεστημένοι στο έδαφός του να μεταδίδουν ραδιοφωνικά ή τηλεοπτικά προγράμματα που περιέχουν διαφημιστικά μηνύματα απευθυνόμενα ειδικώς στο ολλανδικό

κοινό και τα οποία εκπέμπονται από ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς εγκατεστημένους στο έδαφος άλλου κράτους μέλους, εφόσον δεν πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις συναρτώμενες προς τη δομή των εν λόγω οργανισμών ή αφορώσες τα διαφημιστικά μηνύματα που περιέχονται στα προγράμματά τους και προορίζονται για το ολλανδικό κοινό,παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 59 της Συνθήκης.

2) Καταδικάζει το Βασίλειο των Κάτω Χωρών στα δικαστικά έξοδα.

Mancini O'Higgins Moitinho de Almeida Rodríguez Iglesias

Díez de Velasco Slynn Κακούρης

Joliet Schockweiler Grévisse Zuleeg

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 25 Ιουλίου 1991.

Ο Γραμματέας

J.-G. Giraud

Ο εκτελών χρέη προέδρου

G. F. Mancini

Πρόεδρος τμήματος